

Anna Bojesen fortæller her sine erindringer

Min vinter som stuepige på Hostrup Hovedgård.

Anna Bojesen

Eftersom mit fæste mål på et år hos Bodil og Peter Lidegård i Bønding snart var forbi ville jeg have en ny plads den 1ste nov. 1939, men det var slet ikke så nemt dengang da der var stor arbejdsløshed, man skulle være om sig for at få en god plads. Jeg havde hørt til et par stykker på Vinderup egnen da jeg havde en ven der, men det havde ikke givet noget resultat. Min mor ville så gerne have mig til Lem igen, og hun mente jeg kunne få plads på Hostrup hos Thygesens som stue pige . Min mor havde talt med kokkepigen Betty som min mor kendte, så hun aftalte med hende, at jeg skulle komme en bestemt dag og tale med fruene om pladsen. Det gjorde jeg, og jeg tror jeg skulle have 45 Kr. i månedsløn, jeg havde fået 40 Kr. i sommerhalvåret i Bønding, og der skulle jeg endda arbejde i marken i høhøsten og gå i roerne når den tid var og tage kartofler op, så det var jo et stort fremskridt her med bare at arbejde inde og få 5 Kr. mere om måneden, det lyder mærkelig i dag, men sådan var det bare dengang, men man kunne jo heldigvis få mere for pengene den gang. Mine forældre Kirstine og Anders Chr. Ladefoged boede dengang i den første ejendom på venstre hånd når man kommer fra

Hostrup og går mod Lem, så jeg besøgte dem jo tit om aftenen og søndag eftermiddag, da havde man kun fri søndag eftermiddag når man var færdig med at rydde op efter middagen, det vil sige ved 2 tiden. Det var og er jo et kønt sted der ved Hostrup, fra "Bellahøj" som min far kaldte ejendommen er der udsigt over fjorden, og plantagen ligger næsten lige ved døren, min far og jeg gik tit en tur ned gennem Birkedal som lå i forlængelse af plantagen, så gik vi ud til vigen og sejlede en tur i hans robåd og så efter om der var ål i ruserne.

Jeg var naturligvis spændt på min nye plads, det var jo lidt anderledes end i Bønding, der sagde vi Bodil og Peter til manden og konen jeg var ærgerlig over, at det ikke var året før jeg var der, for da havde der været filmoptagelse med de udvendige billeder af "Livet på Hegnsgård", det fortalte de en del om. Der havde jo været mange kendte Skuespillere bl.a. Karin Nellemose som var meget berømt dengang. Nu skulle jeg til at sige Hr. og Fru Thygesen. Jeg havde selvfølgelig også sagt Hr og fru Petersen i min første plads som var hos min lærer, men dem tror jeg nok jeg var dus med, men nu skulle jeg til at sige De. Den første dag på Hostrup skulle Betty som jeg kendte lidt i forvejen vise mig til rette. Jeg fik et værelse for mig selv i den højre fløj med vindue ud til gårdspladsen som jeg syntes var enorm stor, der var kakkelovn på værelset som vi godt måtte fyre i om vinteren, og det gjorde vi også da det var koldest, men det var også ekstra arbejde at slæbe tørv op på loftet, så vi fyrede mest kun på det ene værelse og det var mest på Bettys værelse og så var jeg hos hende.

Det første jeg skulle foretage mig den første dag var at tage aske ud og fyre op i en stor skrummel kakkelovn i Spisestuen, der efter i kontoret som også fungerede som dagligstue. Det var jo store stuer, så brugte de også kun de to stuer om vinteren, om sommeren havde de vist en havestue i brug,

der var flere stuer, men der var ingen møbler i, den ene blev brugt til rullestue, hvor der stod en stor rulle af den med store sten i, og en anden stue blev brugt til opbevaring af frugt for der var jo masser af æbler og pærer i haven. Fra dagligstue døren gik en lang gang, hvor hoveddøren gik ud til pladsen foran hovedbygningen, den lange gang var total mørk i den anden ende og en dør gik ind til et gæsteværelse hvor forvalteren boede, hvorfor der ingen lys var ved jeg ikke, der har måske bare manglet en pære, det gik man ikke så højt op i dengang, jeg var nu lidt bange når jeg skulle gennem den mørke del af gangen. Fra forvalterens værelse kom man ud på en gang der førte til folkenes værelser, men dem havde jeg ikke noget med at gøre, det var fodermesterens kone der holdt karlekamrene rene. Det var også fodermesterens kone der vaskede storvask, men der skulle jeg hjælpe til. Da jeg havde fået fyret op den første morgen gik jeg ud i køkkenet til Betty og fik min morgenkaffe, køkkenet var meget stort, det bredte sig fra den ene side af højre fløj til den anden side, så der var et vindue ud til gården, og to vinduer ud til haven. Midt i over mod væggen var der et stort komfur, hvor vi fyrede mest med tørv fordi gården selv havde en mose med tørv. Fra køkkenet gik en dør ind til folkestuen, hvor der igen var en dør til bryggerset og ud, så karlene kom ind den vej og der var så dør fra køkkenet til bryggers, det var nu nærmest bare en baggang. Jeg mener der var tre faste karle plus staldkarlen som vi kaldte svenskeren, det var en ældre mand der for mange år siden var kommet fra Sverige. Så var der Fodermesteren og hans kone som boede i et hus som lå skrå ud fra højre fløj, der var en buet portal mellem huset og hovedbygningen som førte ind til haven. Der var ofte en daglejer eller to så Betty havde skam mange at lave mad til. Herskabet spiste jo for sig selv i spisestuen og det var selvfølgelig min opgave at servere for dem og i øvrigt gøre rent i stuerne. Jeg var nu også barnepige noget af tiden for der var to små piger, Kirsten og Kylie. Kirsten fire år og Kylie to år. De var et par søde piger, som jeg husker det, var de nemme at have med at gøre. Fra spisestuen var der en dør ind til børnenes værelse og til soveværelse, hvorfra man kunne komme ind i et badeværelse med toilet med træk og slip, det vil sige der var en cisterne over WC som man så skyllede ud ved at trække i en snor med et håndtag, der har nok også været et badekar, måske med løvefødder. Der har nok kun været kold vand for jeg mener fruhen hentede varm vand i køkkenet. Betty og jeg gik i hvert fald på WC på et gammeldags das i udhuset. Det havde vi først tid til om aftenen så fulgtes vi altid ad for det var jo mørkt i vintertiden, vi havde heldigvis en lommelygte, men vi skulle over den store gårdsplads for det var ikke den rene spøg. Man huskede jo også hvad man havde hørt om spøgeri på gamle herregårde. Her på Hostrup snakkede de noget om den grå dame der gik igen. Der var jo også kommet nye karle den 1ste nov. Det var Ernst og Henry som var brødre, de kom fra Geddal, og så var der Tage, hans forældre boede ved Hostrup Strand, hans søster Anna kendte jeg lidt. Vi havde ikke været der så længe før vi fandt sammen i folkestuen eller køkkenet om aftenen, Ernst havde en Knapharmonika det var endda en fem rk. Og han var virkelig god til at spille, det var efter gehør så han kunne spille de melodier der var moderne på den tid, det var Bel Ami, Det var på Capri, En lille gylden ring og den slags. Det var meget opmuntrende efter en lang arbejdsdag. Betty havde nogle gamle skillingsviser så sang vi den til harmonikaens toner. Vi havde rigtig mange hyggelige aftener sammen. Der gik ikke så lang tid før der var Amoriner i luften, Ernst var en flot fyr bredskuldret og med et dejligt smil med fine tænder og glimt i øjet. Jeg blev lidt forelsket i ham, men der var jo det, at jeg havde min ven i Vinderup, som jeg var kommet sammen med i halvandet år. Der var en aften hvor jeg var alene med Henry i køkkenet, så spurgte han mig om vi skulle komme sammen, men det afslog jeg blankt, for det var jo hans bror jeg var blevet små forelsket i, og der var jo det med min faste ven. Ikke så længe efter fandt vi andre så ud af, at Henry sov hos Betty om natten, jeg fortalte aldrig Betty, at Henry havde spurgt mig først. Da vi skulle have den første storvask efter jeg var kommet, da gik det for sig på den måde, at der blev sat tøj i blød dagen før, vaskehuset var i enden af fodermesterboligen, og der var en grubekedel vi fyrede op under så tøjet kunne blive kogt, der var også en vaskemaskine som vi slyngede frem og tilbage, men noget af tøjet blev vasket på bræt, det

blev jeg sat til. Vi skulle jo bruge en masse vand det havde Ernst fået at vide han skulle hente i transportspande, så amorinerne svirrede videre mellem ham og mig, når fodermesterkonen var ude at hænge tøj op kyssede vi hinanden, men var hun inde måtte vi nøjes med at blinke til hinanden. Jeg havde jo lidt dårlig samvittighed med hensyn til min ven, og tænkte alvorlig på at gøre det forbi med ham, men inden det skete, hændte der noget helt andet. Der var blevet noget uvenskab mellem Henry og fodermesteren, det havde stået på nogle dage og det spidsede mere og mere til, en morgen Henry og fodermesteren stod og skændtes ude i kostalden, endte det med de kom op at slå, i der samme kom Ernst derind, og han kunne se at det kneb for Henry at klare sig, så blev Ernst rasende og uden at tænke sig om greb han en skovl der stod i nærheden og slog efter fodermesteren med den, og strejfede ham over det ene øje så der blev en flænge, nu fik kampen pludselig ende, fodermesteren måtte til læge og han meldte det til Politiet, og der blev jo en opstandelse med politi og afhøring af de implicerede. Betty og jeg havde ikke set slagsmålet, men hørte om det bagefter, men vi stod i køkkenvinduet og så politiet kom, det endte med at Ernst fik besked på at rejse derfra, så det optræk til kæresteri mellem ham og mig blev ikke til mere. Ernst tog i første omgang hjem til sin far, men tog så til Skagen og kom med en fiskekutter derfra en tid.

Dagene sneglede sig af sted nu, hvor det blev tidlig mørk, forskrækkelsen over Ernst hans bortvisning kom dog lidt på afstand, og hverdagen gik sin gang. Betty havde også sine forældre i nærheden de boede i Sønderlem, så hun smuttede tit hjem til dem, moderen var hun meget knyttet til. En dag kom vi i tanker om, at vi ville gå sammen ind over det store loft for at få aflivet historien om, at man mødte den grå dame der. Fra anretterværelset som lå mellem køkken og spisestue, ja det var næsten kun et bord, ind under trappen til loftet, men der satte jeg bakkerne fra mig når jeg ryddede ud af spisestuen. Vi gik altså op ad trappen der og så var vi på loftet, hvor mit værelse lå når man gik lige frem og Bettys værelse hvis man gik modsat vej. Uden for Bettys værelse var der en smal åbning, hvor man kunne komme ind på det store loft, vi tog hinanden i hånden helt spontan og gik derind, der var så vidt jeg husker bare et stort støvet tomt loftsplads, vi gik videre for der var lys fra et par vinduer i enden af huset, vi fortsatte videre og drejede om på den venstre fløj, men der var ikke noget særlig at se, det var bare tomt og støvet, vi så i hvert fald ingen grå dame. Jeg var ellers noget beklemmt ved det, for min mor havde fortalt mig om en tidligere ejer, hvis kone havde været psykisk syg, og havde druknet sig i fjorden, det havde jeg fortalt Betty, så vi snakkede om, at hun måske gik igen. Vi så ingenting men jeg tror nok vi havde det bedst da vi var godt nede fra loftet igen. Julen nærmede sig og der blev travlhed med at bage og få slagtet gris og lavet blodpølser og medister, Betty regerede som besat i køkkenet og jeg hjalp til så godt jeg kunne. Svenskeren havde travlt med at holde tørvekassen fuld, og jeg mener der var en vandhane over køkkenvasken, passer det ikke for mig har han også skullet bære vand ind. Herskabet kom ikke sammen med særlig mange, men doktor Partchs og frue kom de en del sammen med, og de skulle komme Nytårs aften. Først skulle vi jo have Julen overstået. Der kom flere snebyger ind under jul og det trak op til frost, jeg var glad for, at jeg var holdt op med at gå på aftenskole som jeg var begyndt med lige efter 1ste Nov. Det var lærer Pedersen der holdt aftenskole i Opperby skole, han var jo min lærer i skolen, og jeg havde haft plads der det første år efter konfirmationen. Betty syntes nu det var noget pjat, og at jeg hellere skulle blive hjemme og synge sammen med hende, og det havde jeg så gjort efter at have været på aftenskole få gange, min mor var nu ikke helt tilfreds med det, men det skulle hun nu ikke bestemme, jeg var jo sytten snart atten, hvor jeg selv kunne bestemme. Juleaften måtte vi selv bestemme om vi ville være i spisestuen sammen med herskabet eller vi ville være i folkestuen og køkkenet sammen med de karle der var der den aften. Vi valgte at hygge om folkene i stedet for at være hos herskabet, det ville også være så fremmed for os da vi jo ikke var vant til at omgås dem I juledagene måtte vi besøge vores forældre, min mor og far og min bror som havde ejendommen sammen med dem havde holdt juleaften hos min Søster og Svoger som boede i gården som lå lige

efter min fars og mors sted, så det var så nemt for dem og børnebørnene Janne og Stinne var glad for at få besøg af bedstemor og bedstefar på selve juleaften, pigerne var på det tidspunkt syv og ti år. Proprietær Thygesen havde fanget en stor gedde som skulle spises nytårsaften i stedet for torsk, den skulle renses godt, men hovedet måtte ikke skæres af for den skulle serveres hel med hoved og det hele, ja indvoldene kom selvfølgelig ud, jeg syntes nu det var en underlig måde at få fisk på, men fint skulle det jo være, fisken blev kogt i en aflang fiskegryde som nemt kunne stå på det store komfur. Der var også en kødret, det kan jeg ikke huske, hvad var og så var der dessert til sidst. Jeg skulle jo servere og fik at vide at jeg skulle servere fra højre og tage ud fra venstre side, og jeg havde mørk kjole og lille hvidt forklæde på, jo fint skulle det være. Der var flere slags vin og efterhånden blev stemningen høj, jeg kan huske, efter Kl.12 kaldte doktor Partchs mig "lille skat". Det fortalte jeg senere min mor, ja så har han da vist været fuld var hendes kommentar. Nu skulle vi så tage hul på 1940. På det tidspunkt vidste vi jo ikke, hvor mørk den skulle blive, den begyndte med at kulden tog til. Efterhånden frøs vinduerne i køkkenet til selv om vi fyrede i det store komfur, dengang var der jo kun enkelt glas i ruderne, det ville ingen ende tage med frosten, det varede flere uger inden vi fik vinduerne tøet op. Efter nytår kom Ernst tilbage fra Skagen og han besøgte os og vi sang lidt sammen igen, men det blev ikke rigtig det samme, amorinerne var væk og kom aldrig rigtig igen, men vi var gode kammerater alle sammen og det venskab holdt sig i mange år fremover. Når Betty gik i køkkenet og jeg kom i døren ud fra gangen, hængte vores køkken ur på væggen overfor, så kunne jeg ikke se hvad klokken var, så jeg spurgte altid Betty om hvad klokken var, der var ingen af os der havde armbåndsur dengang, hun sagde til mig, at hun syntes jeg skulle gå til øjenlæge og se om jeg ikke skulle have briller, dengang var det ikke så pænt at gå med briller, og min mor ville da slet ikke høre tale om, at jeg skulle have briller, jeg havde haft noget besvær i skolen med at se hvad læreren skrev på tavlen, men der sørgede jeg for at komme til at sidde ved en af de øverste borde så jeg ikke var for langt fra tavlen, enden af den snak blev, at jeg kom til øjenlæge og det viste sig, at jeg ikke så ret godt med højre øje og fik briller. Jeg havde ikke mange penge, men kunne få tilskud fra sygekassen, men det var det vi kaldte sygekassebriller, og det måtte jeg så nøjes med i første omgang, min ven syntes nu jeg skulle have nogle pænere, det fik jeg først da jeg året efter kom til min søster i København. Nå, men det bedste var da, at nu var jeg bedre til at se, jeg kan huske jeg var helt forbavset da jeg kunne se grenene på træerne helt tydelig når jeg kiggede ud i haven, og klokken skulle jeg jo ikke spørge om mere. Mine niecer Janne og Stinne havde fået lov til at besøge mig på Hostrup en dag, hvor jeg var alene hjemme, Jeg viste dem jo lidt stolt rundt i huset bl.a. viste jeg dem en anordning i spisestuegulvet ved fruens plads, hvor man kunne få en klokke til at ringe i køkkenet, det var da meget praktisk for hende, så kom jeg jo springende og fik besked på, hvad hun ønskede. De to piger var jo noget benovet over det store hus og, at vi tjenestepiger havde hvert vores værelse ovenpå. De fleste steder på gårdene havde to piger kun et værelse sammen. I julen havde jeg besøgt min vens forældre, de var meget flinke, især hans mor kunne jeg godt lide, min ven kom ikke hos mine forældre, det ville min mor ikke have, dengang kom man ikke i hinandens hjem uden man var ringforlovet og snart skulle giftes. Min ven havde plads på landet og havde på det tidspunkt ikke udsigt til større fortjeneste, han var knap fyldt 20 år og jeg var kun 17 så der var jo ikke noget der hastede. Vi fortsatte med at komme sammen til jeg året efter rejste til København. Jeg prøvede at overtale ham til at komme dertil, der var arbejde nok han kunne have fået, men det ville han ikke, og så endte det med, at vi begge to fik en anden. Men vi mødtes da senere og talte om gamle dage. Men i tiden på Hostrup besøgte han mig jo tit og blev der af og til om natten, natten var jo vor egen. Engang var hans cykel væk da han ville køre hjem ved femtiden om morgenen, for så kunne han nå hjem til han skulle op ved sekstiden og i arbejde, han ledte meget efter cyklen, han kunne nok tænke, at det var karlene der havde gemt den, men han fandt den ikke og måtte traske den lange vej til Vinderup. Han meldte det til politiet og dengang tog politiet sig af den slags ting. Og det endte med at karlene pænt måtte aflevere cyklen

på hans bopæl i Vinderup. Jeg vidste ikke noget om det før jeg senere fik det at vide af min ven. Vinteren slap endelig sit tag og det blev mildere vejr, men der lå stadig sne klatter omkring 1 ste april . Da vi en morgen tidlig stod i køkkenet og skulle til at lave morgenmad til karlene kom der en usædvanlig lyd og vi hørte en brummen og kiggede ud i haven, da kom der en flyvemaskine helt lavt ned over træerne, vi blev meget bange for vi frygtede jo det var tyskerne, der havde gået nogle rygter om, at det var ikke sikkert Danmark gik fri. Vi havde hørt om flere lande som Hitler var gået ind i, der kom flere flyvere tæt ned over, og nu kom herren ud i køkkenet og sagde, at vi måtte komme ind i stuen og høre radioen, hvor der blev sagt at de tyske tropper var gået i land i København og flere andre byer, jeg kan huske, at jeg græd for jeg var en rigtig "læsehest" der havde læst en masse historier fra første verdenskrig, og nu kunne jeg huske alt det grusomme jeg havde læst og troede, at nu ville det ske her. Det gjorde det jo først langt senere da Danmark kom med i frihedskampen, men vi fik jo besked på at holde os i ro og ikke gøre modstand, og vi skulle straks have vores vinduer mørkelagt. Det var nu ikke så ligetil med de store og mange vinduer der var på Hostrup. Jeg kan ikke huske hvordan det blev klaret, men der er jo nok blevet bestilt en håndværker til at klare det. Om aftenen var jeg hjemme hos mine forældre for at snakke med dem om, hvad der var sket, de var jo også meget bedrøvet over, at tyskerne havde besat Danmark. På det tidspunkt troede vi, at englænderne kom og befriede os inden længe, så selv om vi ønskede det var vi bange for, at de skulle slås her i landet. Men englænderne havde jo nok med at klare sig selv i de dage, så i løbet af en tid blev det jo hverdag igen, og vi så ikke noget til de tyske soldater, kun hvad vi kunne læse i avisen og det var jo løgn og latin det meste, lidt senere lærte vi så at finde england på radioen, men det skulle jo ske i al hemmelighed. Men jeg var meget følsom og havde fået et helt chok den 9ende april, jeg blev bange for at gå hjem om aftenen når det var mørkt, jeg så tyskere overalt og var bange for, at de gemte sig i plantagen jeg skulle forbi. Jeg talte jo ikke om, at jeg var bange, men så fandt jeg på at få Tage, en af karlene til at hente mig om aftenen, han skulle vente ved en roekule, hvor han ikke kunne ses, mine forældre måtte jo ikke se ham, men Tage troede jo det var fordi jeg godt kunne lide ham, at han skulle hente mig, så jeg måtte spille dobbelt spil for at overvinde min rædsel. Jeg skulle flytte til første maj, og vi var jo efterhånden over midten af april, så jeg gennemførte mit dobbeltspil resten af tiden, men det gik jo op for Tage, at jeg stadig havde min ven fra Vinderup, og at han ikke havde en chance. Jeg var ikke kommet så meget sammen med min veninde Erna Lundgaard i denne vinter for hun havde plads i Ramsing og jeg havde jo fået nye venner på Hostrup, men vi skrev da jævnlig breve sammen, hun havde en ven i Ramsing, Erna og jeg plejede at tage til bal sammen, vi var i ungdomsforeningen i Lem og havde også sommeren før været til bal i Vejby og Ramsing, men Betty var ikke en der gik til bal, jeg ved slet ikke om hun kunne danse, hun og Henry gik i hvert fald ikke til bal i den tid vi var sammen. Når jeg ikke ville blive på Hostrup om sommeren var det fordi jeg ikke vidste om Thygesens blev der for der var sket det, at Thygesen ikke kunne køre videre med gården så der var kommet en bestyrer på, jeg kan huske fru Thygesen kom ud i køkkenet til Betty og mig og fortalte grædende, at de nok skulle flytte i løbet af nogle måneder. Den nye bestyrer hed Hansen og jeg mener der havde været en forvalter som måtte flytte. Betty ville blive der for Henry blev der jo også, jeg ville se om jeg kunne få en plads i nærheden af Skive, hvor min ven havde fået plads på en gård lige uden for Skive. Jeg fik også en midlertidig plads ikke så langt derfra, men det er en helt anden historie.

Min tid på Hostrup Hovedgård var en god tid, den ville jeg ikke have undværet, så det var godt min mor fik mig overtalt til at søge pladsen.

Anna Bojesen,
f. Ladefoged.
afsluttet d. 28-11-2007.